

"...

I- İPTAL ve YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

" III. GEREKÇE

1) 11. 06. 2008 tarih ve 5767 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu ile Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 3 üncü Maddesiyle Değiştirilen 2954 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan 'Bakanlar Kurulu tarafından Genel Müdür Yardımcıları arasından atanan iki üye' ibaresi ile üçüncü fıkrasının son cümlesi Anayasaya aykırılığı

5767 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle 2954 sayılı Kanunun 11 inci maddesi değiştirilerek TRT Yönetim Kurulu üyelerinin atanma yöntemleri yeniden düzenlenmektedir.

Getirilen düzenlemede; yönetim kurulunun iki üyesinin Genel Müdür tarafından atanan Genel Müdür Yardımcıları arasından, dört üyesinin ise, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunca teklif edilen iki kat aday arasından Bakanlar Kurulunca seçilmesi öngörülmektedir.

2954 sayılı Yasanın değişmeden önceki halinde altı Yönetim Kurulu üyesinin Radyo ve Televizyon Yüksek Kurulu tarafından teklif edilen oniki aday arasından Bakanlar Kurulu kararı ile atanması öngörülmekte idi.

Bir başka ifadeyle getirilen değişiklik sonucu altı yönetim kurulu üyesinden ikisinin, doğrudan Genel Müdürün atadığı Genel Müdür Yardımcıları arasından seçilmesi kuralı getirilmiştir. Yani iki üyenin seçiminde Radyo ve Televizyon Yüksek Kurulu devreden çıkarılmıştır.

5767 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle TRT Yönetim Kurulu üyelerinin atanması konusunda getirilen değişiklikle ilgili düzenleme Anayasanın 31 ve 133 üncü maddesinde belirtilen TRT'nin özerkliğine ve tarafsızlığına uygun bir düzenleme değildir.

Anayasanın 31 inci maddesinde: 'Kişiler ve siyasi partiler, kamu tüzel kişilerinin elindeki basın dışı kitle haberleşme ve yayım araçlarından yararlanma hakkına sahiptir' denilmektedir. Anayasanın 133 üncü maddesinde ise: 'Devletçe kamu tüzelkişiliği olarak kurulan tek radyo ve televizyon kurumu ile kamu tüzelkişilerinden yardım gören haber ajanslarının özerkliği ve tarafsızlığı esastır' hükmü yer almaktadır.

Anayasada yer alan hükümler, Radyo Televizyon Kurumunun farklı fikir ve kanaatler önünde tarafsız bir organ olmasını ve TRT'den yararlanma hakkının tarafsızlık ilkesiyle kullanılmasını zorunlu kılmaktadır.

TRT yayınlarında tarafsızlık ilkesinin gerçekleşmesi için, TRT'nin, gerek iktidar partisinden ve gerekse muhalefet partilerinden gelebilecek etkilerden korunacak yapıda olmasını gerektirir. Özellikle, siyasal iktidarın baskısına maruz bırakıcı nitelikteki kurallar yansızlık ilkesine ters düşer.

Anayasamız, tarafsızlık ilkesinin ancak, yansız bir kamu tüzelkişiliğince sağlanacağını benimsemiş ve her türlü radyo ve televizyon yayınının, istenmeyen etkilenmeler dışında yapılması amaçlamıştır.

2954 sayılı Yasa'nın 8 inci maddesindeki: 'Tarafsız bir kamu tüzelkişiliğine sahip Türkiye Radyo Televizyon Kurumu kurulmuştur' hükmü, Anayasa'nın 133 üncü maddesinde 'tarafsız' olarak kurulması ve idare edilmesi gereken kamu tüzelkişiliğinin gereği olarak getirilmiş bir hükümdür.

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nun Anayasal nedenlerle tarafsız olması gereği, bu kurumun yönetiminin de tarafsız olmasını gerektirmektedir. Yönetimin tarafsızlığı yönetim kurulunun seçimi ile doğrudan ilgilidir.

Anayasa Mahkemesi'nin E. 1967/37, K. 1968/46 sayılı Kararında yönetim organlarının oluşturulmasında tarafsızlık ilkesinin gözetilmesi gerektiği belirtilmiştir. Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararında aynen şöyle denilmektedir: 'Kanun; ... kurumun yönetim ve denetiminde, yönetim organlarının oluşturulmasında ve her türlü radyo ve televizyon yayınlarında tarafsızlık ilkesini gözetir.' biçimindeki hüküm ile, kurumun kuruluşunda ve yayınlarında tarafsızlık ilkesinin sürekli gözetilmesi ve tüzelkişiliğin tarafsız olması esası getirilmiştir. Yansızlığın gerçekleştirilmesi ise, TRT'nin, gerek iktidar partisinden ve gerekse öteki yönlerden gelebilecek etkilerden korunacak yapıda olmasını gerektirir. Siyasal iktidarın baskısına maruz bırakıcı nitelikteki her önlem yansızlık ilkesine ters düşer.'

Anayasa Mahkemesi E. 1989/9, K. 1990/8 sayılı Kararında; her ikisi de KİT statüsünde olan Türkiye Radyo Televizyon Kurumu ile Türkiye Cumhuriyeti Posta Telgraf ve Telefon İşletmesi Genel Müdürlüğünün yönetim kurullarına yapılacak atamalarda farklı yönetime dikkat çekerek, PTT Yönetim Kurulu Üyelerinin ilgili bakanın önerisi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile atandıklarını, buna karşılık; 2954 sayılı Yasada TRT Yönetim Kurulu üyelerinin atanmasında tarafsızlık ilkesini sağlayacak özel yöntemler öngörüldüğünü, Yönetim Kurulu üyelerinin Bakanlar Kurulu'nca atansalar da aday gösterilmelerinin Radyo ve Televizyon Yüksek Kurulu'nca yapılmasının tarafsızlık ilkesi nedeniyle getirilmiş olduğuna dikkat çekilmiştir.

Yöneticilerinin yürütmenin etkisine açık olması, Anayasa'nın 133 üncü maddesindeki kurumun tarafsızlığını etkisiz hale getirir. TRT'nin tarafsızlığı, bir temenni değil, yerine getirilmesi zorunlu olan Anayasal ilkedir.

Bütün yurttaşların ödediği vergi niteliğindeki kaynaklardan finanse edilen Radyo Televizyon Kurumunun verdiği hizmetler, hiçbir ayırım yapmadan, Anayasadaki eşitlik ilkesi gereği bütün yurttaşları kapsamalı, hükümetin, siyasi partilerin, iktisadi ya da toplumsal baskı ve çıkar gruplarının değil, tüm toplumun sesi olabilmeli, ülkedeki her rengi, her sesi, tüm zenginlikleri yansıtabilmelidir. TRT; hükümet, siyasi partiler, iktisadi ve toplumsal baskı ve çıkar gruplarının dışında, tüm yurttaşlarına eşit mesafede, tarafsız, yalnızca kendisine bu görevi veren Anayasa ve çağdaş demokratik rejimden ve hukukun üstünlüğünden yana taraf olan bir kuruluş olarak görev yapmalıdır.

5767 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle değiştirilen 2954 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrası ile üçüncü fıkrasının son cümlesi ile getirilen düzenleme, TRT'nin merkezi yönetime bağımlı olması sonucunu doğuran, yönetim organlarının oluşturulmasında yürütmeyi tam olarak yetkili kılan bir düzenlemedir. Getirilen bu düzenlemeler TRT'nin

Anayasa'nın öngördüğü yansız kamu tüzelkişiliği olarak nitelenmesini olanaksız kılmaktadır. Bu düzenlemelerin temel amacı, TRT yönetimini siyasal iktidarın etkisine sokmaktır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle: 5767 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu ile Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 3 üncü Maddesiyle Değiştirilen 2954 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrası ile üçüncü fıkrasının son cümlesi Anayasanın 31 inci ve 133 üncü maddelerine aykırı olup iptali gerekir.

2) 5767 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu ile Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 9 uncu Maddesiyle 2954 sayılı Kanuna Eklenen Geçici Madde 11 in birinci fıkrasının ilk dört cümlesinin Anayasaya Aykırılığı

5767 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle 2954 sayılı Kanunun 16'ncı maddesinin birinci ve ikinci fıkraları değiştirilerek TRT Genel Müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatında değişiklik yapılmıştır. Bu değişikliklerle merkez teşkilatındaki bazı daire başkanlıkları kaldırılmış, bazıları birleştirilmiş, bazılarının isimleri veya yapıları değiştirilmiş, taşrada ise bölge müdürlükleri kaldırılmıştır.

Bu değişikliğin neden yapıldığı, 5767 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle 2954 sayılı Kanuna eklenen Geçici 11 inci madde ile getirilen düzenlemeler ile açıkça ortaya çıkmıştır.

Geçici 11 inci maddede, yeni teşkilat düzenlemeleri nedeniyle kaldırılan, birleştirilen, ismi veya yapısı değiştirilen birimlerde; Daire Başkanı, Başkan, Üye, Başkan Yardımcısı, Bölge Müdürü, Bölge Müdür Yardımcısı, Müdür, Şube Müdürü, Müdür Yardımcısı, Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcısı, Savunma Sekreteri, Başuzman ve Uzman unvanlı kadrolarda görev yapanların ve buralarda unvansız olarak görev yapanların görevlerinin sona erdiği ve bunların Araştırmacı unvanlı kadrolara atanacakları hükme bağlanmıştır.

Yani önce teşkilat düzenlemesi adı altında bazı birimlerin ismi değiştirilmiş, bazı birimler birleştirilmiş, bazı birimler kaldırılmış, bazı birimler değişik isimle yeniden kurulmuş daha sonra buralarda görev yapanların kadro görevleri sona erdirilerek araştırmacı unvanlı kadroları atamaları yapılmıştır.

Tüm bu değişikliklerin hiçbir ihtiyaç belirtilmeden gerekçe gösterilmeden yapılmasının nedeni, şu anda bu birimlerde görev yapanların görevlerini sona erdirmek, boşalan görevlere yeni atamalar yaparak kadrolaşmaktır. Daire başkanlıklarının isimleri değiştirilerek veya yeni yapılar oluşturularak halen görev başındaki yöneticilerin görevden alınması için gerekçe yaratılmıştır.

Kamu kurumlarında organizasyon değişikliği ilk kez olmamaktadır. Bugüne kadar çeşitli kamu kurumlarının merkez ve taşra teşkilatlarında değişiklikler yapılmış, yeni yapılanmalar ortaya çıkmıştır. Ancak, organizasyonel değişiklik gerekçesiyle görev başındaki yöneticilerin görevlerine son verilmesi ülkemizde ilk kez uygulanmaktadır. Bu güne kadarki yasal düzenlemelerde; kadro görev unvanları değişmeyenlerin yeni kadroya atanmış sayılacağı, kadro görev unvanları değişenlerin ise, durumlarına uygun kadrolara atanacakları belirtilmiştir. Kaldı ki bu değişikliklerin çoğu özelleştirme, başka bir kamu kurumuna devir veya başka bir kamu kurumu ile birleşme ya da Genel Müdürlük düzeyi yerine müsteşarlık düzeyinde örgütlenme gibi zorunluluklar nedeniyle yapılmıştır. 5767 sayılı Yasada böyle bir zorunluluk da yoktur.

Ortada ne özelleştirme ne birleşme ne de başka bir kamu kurumuna devir vardır. Adı değişen bir Daire Başkanlığının tüm görevlilerinin görevden alınıp araştırmacı unvanlı kadroya atanmasının kadrolaşma amacı dışında bir açıklaması olabilir mi'

Bu düzenleme ile yalnızca kaldırılan, birleştirilen, ismi veya yapısı değiştirilen ünitelerdeki yöneticilerin görevlerinin sona erdirilmiyor. Yönetici olmayan, Başuzman, Uzman ve Üye (Yayın Denetleme Kurulu Üyesi) unvanlarındaki personelin de unvanları elinden alınmakta ve 'araştırmacı' kadrosuna atanmaktadır.

657 sayılı Kanunda araştırmacı unvanlı kadroyla ilgili net bir tanımlama olmamasına karşın, araştırmacı kadrosunun; Daire Başkanı, Başkan, Üye, Başkan Yardımcısı, Bölge Müdürü, Bölge Müdür Yardımcısı, Müdür, Şube Müdürü, Müdür Yardımcısı, Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcısı, Savunma Sekreteri, Başuzman ve Uzman gibi hiyerarşik kademe ve birimlerle ilgisinin olmadığı konusunda hiçbir şüphe yoktur.

Yeni düzenleme nedeniyle kaldırılan, birleştirilen, ismi veya yapısı değiştirilen birimlerde çalışan unvanlı ve unvansız tüm personelin araştırmacı unvanlı kadroya atanması ve böylece tüm kadroların boşaltılması kamu yararı gözetilmeden kadrolaşma amacıyla getirilmiş bir düzenlemedir. Kamu yararı amacı taşımayan yasaların, amaç ögesi yönünden Anayasa'nın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırı düşeceği açıktır.

Ayrıca, araştırmacı kadrosuna atananların maaşları dondurulmaktadır. Hiçbir haklı ve makul neden yok iken görevlilerin kazanılmış haklarının kaybı sonucunu doğuran bu uygulama anayasaya aykırıdır. Anayasa'da yer alan hukuk devleti ilkesi, Anayasa'nın temel ilkelerinden biridir. Hukuk devleti; yönetilenlere hukuk güvenliği sağlayan, adaletli bir hukuk sistemine dayanan devlet düzeninin adıdır. Hukuka güvenin, kamu düzeninin ve istikrarın korunması da kazanılmış hakların korunması ilkesine bağlılık ile mümkündür. Hukuk devletinde kazanılmış haklara saygı gösterilmesi bir zorunluluk, hatta yükümlülüktür. Hukuksal tasarrufu doğuran irade sahiplerinin aynı yöntemle bu tasarrufu geri almalarına veya değiştirmelerine olanak bulunmaktadır. Ancak, önceden oluşmuş hukuksal durumların sonradan yapılacak işlemlerle değiştirilmesi, hukuksal beklenen güvenlikle bağdaşmaz. Kazanılmış hakları ortadan kaldırıcı nitelikte sonuçlara yol açan yorumlar Anayasanın 2 nci maddesinde açıklanan 'Türkiye Cumhuriyeti sosyal bir hukuk devletidir.' hükmüne aykırılık oluşturacağı gibi toplumsal kararlılığı hukuksal güvenceyi ortadan kaldırır, belirsizlik ortamına neden olur ve kabul edilemez.

Anayasa Mahkemesi kazanılmış hak kavramını; '...kişinin bulunduğu statüden doğan, tahakkuk etmiş ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel olacak niteliğine dönüşmüş hak' olarak tanımlamıştır. Bir statüye bağlı olarak ileriye dönük, beklenen haklar ise bu nitelikte değildir. Ancak, kazanılmış bir haktan söz edilebilmesi için bu hakkın yeni yasadın önce yürürlükte olan kurallara göre bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş olması gerekmektedir. (Anayasa Mahkemesi, E.1999/50, K.2001/67)

Hukuk Devleti'nin unsurlarından bir diğeri olan hukuk güvenliği, diğer bir ifadeyle 'güvenin korunması ilkesi' de ilgilinin hukuki durumunun süreceğine olan güveni dolayısıyla hayal kırıklığına uğratılmaması anlamına gelir. Güvenin korunması, her zaman mevcut bir hukuki durumun dokunulmazlığı anlamında olmasa da, her düzenleme değişikliğinde yasa koyucunun göz önünde bulundurması gereken bir husustur.

Halkın Devlete olan güveninin korunması da ancak hukuk güvenliğinin sağlanmasıyla mümkündür.

Bu yönüyle, Hukuk Devleti'nin önemli bir unsuru olarak hukuk güvenliği, yalnızca hukuk düzeninin değil, aynı zamanda belirli sınırlar içinde, bütün Devlet davranışlarının, az çok, önceden öngörülebilir olması anlamını taşır. Hukuki güvenlik sadece bireylerin devlet faaliyetlerine duyduğu güven değil, aynı zamanda yürürlükteki mevzuatın süreceğine duyulan güveni de içerir.

Haklı beklenti, idarenin ister bir taahhüt, isterse uzun süren bir uygulamasına güvenerek olsun, bireylerin bir çıkarları ya da lehlerine olan bir sonuca ulaşabileceklerini ya da edinebileceklerini ümit etmelerini ifade eder. Yeni düzenlemenin hukuki istikrarı bozmaması, hakların kullanılmasını zorlaştırmayacak ya da doğmuş olan haklarının hiçe sayılması anlamına gelecek şekilde tasarlanmaması gerekmektedir.

Anayasanın 2 nci maddesinde Cumhuriyetin nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasanın bulunduğu bilincinde olan devlettir. Bu bağlamda, hukuk devletinde yasa koyucu, yasaların yalnız Anayasaya değil, evrensel hukuk ilkelerine de uygun olmasını sağlamakla yükümlüdür.

Öte yandan görevden alınması gerekenler var ise bunlar yasa ile değil, idari işlemle görevden alınmalıdır. İdari işlemle yapılması gerekenleri yasa ile yapmak hukuk devleti ilkesi ile çelişir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle; 5767 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu ile Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 9 uncu Maddesiyle 2954 sayılı Kanuna Eklenen Geçici Madde 11 in birinci fıkrasının ilk dört cümlesi Anayasa'nın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırı olup, iptali gerekir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Anayasa'ya aykırı olan;

5767 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu ile Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 3 üncü Maddesiyle Değiştirilen 2954 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrası ile üçüncü fıkrasının son cümlesinin,

5767 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu ile Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 9 uncu Maddesiyle 2954 sayılı Kanuna Eklenen Geçici Madde 11 in birinci fıkrasının ilk dört cümlesinin uygulanmasından, sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararlar doğacaktır. Bu tür durum ve zararların önlenmesi için, söz konusu hükümlerin yürürlüğünün durdurulması gerekmektedir.

V. SONUÇ VE İSTEM

11.06.2008 tarih ve 5767 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu İle Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun;

a) 3 üncü maddesiyle değiştirilen 2954 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrasındaki, 'Bakanlar Kurulu tarafından Genel Müdür Yardımcıları arasından atanan iki üye' ibaresi ile üçüncü fıkrasının son cümlesi Anayasanın 31 inci ve 133 üncü maddelerine aykırı olduğundan,

b) 9 uncu Maddesiyle 2954 sayılı Kanuna eklenen Geçici Madde 11 in birinci fıkrasının ilk dört cümlesi Anayasanın 2 nci maddesine aykırı olduğundan, iptallerine ve sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararların doğmasının önlenmesi için iptal davası sonuçlanıncaya kadar bunların yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesine ilişkin talebimizi saygı ile arz ederiz."